

ספריי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קיבוץ
ששנת האור

שנה
תשיעי

היכל
המישי

מאמר מי מנה

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש הי

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** זכ"מ זי"ע
- אדמו"ר ה"צמח צדק" -
מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.
שנת המשת אלפים שבע מאות ששים וארבע לבריאה
מאה ושתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

תשורה

למשתתפים בהתוועדות חסידים המרכזית
בית הכנסת ליובאוויטש שבליובאוויטש
ג' תמוז ה'תשס"ד

הגשמי' תופס את הנשמע הרוחני, ובמ"ת נתחברו יחדיו, והיינו לפי שהי' מאיר אז בחי' גילוי הנפש שלמעלה מהתחלקות פרטים ששם הם בהתכללות ממש ואינן הפכי' כלל ויכולים להתחבר יחד. וזהו מ"ש ותתן טרף לביתה וחוק לנערותי', שכשהמל' נעשה מקור לעולמות ביי"ע שהם בבחי' השתלשלות או נק' חוק, שהיא שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך שהם ו' היכלות דבריאה כו', שאז נמשך ההשפעה בבחי' חוק וקצבה כ"א על מקומו כו', משא"כ למעלה בבחי' אצי' אין שם חוק כלל ויכולים להתכלל המדות יחד חסד בגבורה וגבורה בחסד. וזהו אספרה אל חוק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילידתיך שהוא קאי על משיח, ואני היום ילידתיך היינו כמ"ש היום אם בקולי תשמעו שהוא בחי' תשובה, כי אם ישראל עושין תשובה מיד נגאלין כו', וכשיהי' אני היום ילידתיך לידת המשיח או יהי' אספרה אל חוק, דהיינו שיהי' המשכה מלמעלה מסדר השתלשלות בבחי' חוק הנ"ל, ואז ממילא לא יהי' בבחי' חוק וקצבה לבד. וזהו מ"ש במשיח וגר זאב עם כבש יחדיו ועגל עם כפיר ירבץ, אף שהם הפכים ממש מ"מ או יהי' נכללים יחד ולא יהי' הפכים כלל, לפי שיהי' מאיר בבחי' חוק המשכה מלמעלה מסדר השתלשלות כו', וע"כ יהי' החוק בטל ויהי' התכללות הנבראים יחד וד"ל.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז, הננו מוציאים לאור – בפעם הראשונה – את המאמר ד"ה מי מנה, לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק¹.

המאמר נרשם על-ידי החזור הרה"ח ר' דובער אשכנזי (קאליסקער)², בבוך "במדבר דברים רב"ק" (קיה, א ואילך), הכולל הנחות שלו על סדר הפרשיות החומשים אלו³, ונמצא בארכיון כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע⁴.

מערכת "אוצר החסידים"

ג' תמוז, ה'תשס"ד

ברוקלין, נ.י.

מאה ושתיים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

(1) לתוכן המאמר – ראה ד"ה וידעת היום תרס"ג (סה"מ תרס"ג ח"א ע' קצג ואילך. ח"ב ע' ש ואילך) ד"ה מי יתן מציון תרצ"א. תש"ו (סה"מ תש"ו ע' 114 ואילך).

(2) אודות הנחות שלו ממאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ – ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ע' ל. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' שכג. גם כו"כ מאמרי כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע ומאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, מיוסדים על הנחות אלו.

(3) הנחות ר' דובער קאליסקער על סדר הפרשיות החומשים בראשית שמות ויקרא, נמצאים בבוך "בש"ו רב"ק", בספריית ליובאוויטש (כת"י מס. 1063).

(4) העתק בוך זה נמצא בספריית ליובאוויטש (כת"י מס. 466).

שם הוי' ממילא צריך להיות נמשך המשכה עליונה יותר בבחי' שם הוי', וע"כ ישועתן של ישראל ישועה להקדב"ה כו', וזהו הקדב"ה מחכה לישועתן של ישראל, כי כשנמשך הישועה לישראל ממילא יהי' נמשך ישועה להקדב"ה, וישראל מחכים לישועתו והיינו כשיומשך הישועה להקדב"ה ממילא יומשך למטה, כי עיקר המכוון הוא להיות לו דירה בתחתונים. וזהו שנא' מי יתן מציון ישועת ישראל ב' פעמים כנגד הישועה של ישראל וכנגד ישועתו של הקדב"ה, כי ישועתן של ישראל היא ישועה להקדב"ה וכשנ"ת. וזהו מי יתן שהישועה תלוי' במי, כי מי הוא שער הנו"ן דבינה, שהתגלות ע"י בבינה ובו תלוי הישועה, וזהו מי מעכב פרוזטגמא מעכב שנא' כי יום נקם בליבי דהיינו שהעיכוב הוא שצריכים יום נקם לעשות נקמה בגוים למחות זרעו של עמלק, כי אין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק, ולהיות ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ובערת הרע מקרבך, ואז יהי' השם שלם. וזהו מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, עפר יעקב הוא בחי' מקבל, כי עפר הוא בחי' מקבל, ורובע הוא בחי' משפיע מלשון רביעה כו'.

והנה בזה יובן מ"ש אספרה אל חוק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילידתך. והענין הוא דהנה חוק הוא בחי' מזון, וכמ"ש ותתן טרף לביתה וחוק לנערותי, הטריפני לחם חוקי, ועוד חוק הוא בחי' חק וכמ"ש חק נתן ולא יעבור, וישם אותה לחוק כו', שהוא בחי' קצבה ומדה. והענין הוא דהנה בחי' מל' נק' חוק ע"ש שהוא נעשה מקור לעולמות בי"ע, והנה בבחי' השתלשלות הוא הכל בבחי' חוק וקצבה שכל אחד הוא על מקומו, וזהו ענין איסור כלאים שאסור לערב דבר עם חבירו, וזהו לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדיו, והיינו כי צמר הוא מדריגת הבל, וכמ"ש והבל הביא מבכורות צאנו ומחלביהן שהוא צמר כבשים, ופשתים הוא מדריגת קין, כי קין הביא מפרי אדמה שהוא זרע פשתים, ובשרשן הוא בחי' חסד וגבורה, וע"כ אסור לערב יחד עם חבירו, שאסור לערב החסדים עם הגבורות, לפי שכל בחי' היא מדריגה מובדלת שא"א להתחבר יחד. ולפ"ז אינו מובן למה בגדי כהונה הי' משעטנו וכן כלאים בציצית מותר. אך הענין הוא דהנה מה שהם מובדלים וכל או"א הוא בחי' בפ"ע שאינן יכולים להתחבר יחד זהו הכל למטה שהם הפכים כו', אבל למעלה אין הפכים כלל ויכולים לחבר יחד ממש. וכמ"ש עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מים מכבין את האש, אף שלמטה מים ואש הם הפכים ממש, אעפ"כ למעלה הם מתחברים זא"ו, והיינו לפי שמאיר עליהם בחי' גבוה יותר ע"כ הם בטלים בתכלית הביטול ואינם הפכים כלל. וכן מצינו במ"ת שהי' רואים את הנשמע ושומעין את הנראה, שהם למטה שני בחי' מובדלים בפ"ע, שא"א להתחבר יחד שיהי' ראי'

לומר ישועה למעלה, ישועה להקדב"ה כו'. אך הענין הוא דהנה כתיב גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, וארו"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, והנה כתיב לך ה' הגדולה וארו"ל הגדולה זו קרי"ס. והענין הוא דהנה השפעת אלקות בעולמות הוא על שני אופנים, היינו אופן א' שהחיות אלקי' נמשך בבחי' הסתר והעלם וזהו בחי' טבע דהיינו שהחיות אלקי' מוטבע ונעלם, מלשון טבעו בים סוף, אף שהכל הוא מאלקי' אך אעפ"כ הוא בבחי' העלם והסתר, וכמ"ש אכן אתה אל מסתתר שהחיות הוא מוסתר ונעלם ואינו נראה לעין כל לפי שהמשכה זו נמשך על אופן א' כמו שהי' אתמול כן היום, וע"כ נראה העולם ליש ודבר כו'. אך הנה בקרי"ס הי' גילוי אלקות מלמעלה מן הטבע והי' נראה ונגלה לעין כל, וכמ"ש הפך ים ליבשה שאין זה עפ"י דרך הטבע, רק הגילוי הי' למעלה מן הטבע בחי' אותות ומופתים, וגם שהי' מאיר להם אלקות בבחי' גילוי ממש, וכמ"ש זה אלי כל או"א מראה באצבעו. והו' שנק' לך הוי' הגדולה, דהנה כשמאיר אלקות בבחי' הסתר והעלם ע"ז כתי' וישא אדם וישפל איש אין אדם אלא הקדב"ה ואין איש אלא הקדב"ה, והיינו לפי שאף שהחיות הוא מאלקות מ"מ כשהוא בבחי' הסתר והעלם הוא בחי' השפלה וירידה, אך כשמאיר אלקות בבחי' גילוי אזי נק' בשם גדולה. אך הנה ארו"ל אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו, עיר היינו בחי' צירופי אותיות הדבור, והיינו שהי' מאיר בבחי' אותיות הדבור בבחי' גילוי והי' מאיר הדבור עליון בבחי' גילוי, וכמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דבר, ולא ע"י צמצומים והתלבשות עד שיומשך ההשפעה לע"ס היכלות דנוגה שנק' וישפל איש כו', והנה ע"ז שמאיר בעיר אלקינו, ע"ז נק' גדול דהיינו שנעשה הגדלה בבחי' שם הוי' עצמו.

והענין

הוא דהנה כתיב אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, כי יד על כס י"ה כו', והיינו כי ו"ה הוא בחי' מדות וכשהשפעה והנהגה היא ע"י מדות לבד אזי נעשה בחי' העלם והסתר, וישא אדם כו', בחי' מוחין דקטנות כו', אך השם שלם הוא שהי' מאיר בחי' י"ה בו"ה דהיינו בחי' מוחין דגדלות כו'. והנה בגלות אין השם שלם שאינו מאיר בחי' מוחין דגדלות, וע"כ ההנהגה הוא ע"י מדות לבד, וע"ז נעשה העלם והסתר כו', אך לע"ל כשרוח הטומאה אעביר מן הארץ וימחה זרעו של עמלק, אזי יהי' השם שלם שהי' מאיר בחי' י"ה בו"ה בחי' מוחין דגדלות. וכדי שהי' מאיר בחי' י"ה בו"ה הוצרך להיות נמשך המשכה מלמעלה מבחי' שם הוי', כי כדי שיומשך למטה צריך להיות נמשך ממקום גבוה כו', וכמ"ש ביוה"כ לפני הוי' תטהרו. וזהו מ"ש כי קרובה ישועתי לבוא, כי ישועה של ישראל הוא ממילא ישועה להקדב"ה, כי כשצריך להיות נמשך הישועה לישראל גילוי בחי'

מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל, וצ"ל לשון עפר יעקב ורובע ישראל. הנה כתיב מי יתן מציון ישועת ישראל כו', והנה פסוק זה נאמר בתהלים ב' פעמים, בקפיטל י"ד ובקפיטל נ"ג, והקשו במדרש תהלים למה נאמר פסוק זה ב' פעמים. ואיתא שם משל לבן מלך שאירס בת מלכה והגבילו זמן שליום פלוני יהי' הנשואין, זה שמח וזו שמחה, פי' ששניהם רוצים הנשואים, מי מעכב, פי' מאחר ששניהם רוצים, יום המוגבל מעכב היינו עד שיבוא אותו יום המוגבל. כך הקדב"ה וכנס"י נק' בשם חתן וכלה כנודע, ועכשיו אינו רק אירוסין, וכמ"ש וארשתוך לי כו', ושניהם פי' הקב"ה ונש"י שמחים, הקדב"ה שמח בישועתן של ישראל וישראל שמחים בהקדב"ה, מי מעכב מאחר ששניהם רוצים, יום המוגבל מעכב, פי' יום שהוגבל שבו יהי' הגאולה, כמ"ש יום נקם בלבי ושנת גאולי באה. ובגמ' סנהדרין פ"ז מפ' על' פ' זה יום נקם בלבי לליבי גליתי לאברי לא גליתי, ובמד"ר בקהלת לליבי גליתי לפומא לא גליתי. ולהבין כ"ז צ"ל תחלה ענין רובע ישראל, והנה רובע יש בו ב' פירושי', הא' לשון ארבעה, ונקט ל"י רובע כמו כרם רבעי, וכמ"ש במשנה פרה פ"א אם אומר אתה רביעי לאחרים במנין וכשאתה אומר רבעי בן ד' שנים, וכמו"כ כאן לשון רובע שכולל ד' בחי' כמשי"ת לקמן, וכן ת"א חד מן ארבע משיריין שהוא ג"כ לשון ארבעה. ופי' הב' רובע לשון רביעה, כמו רביעה ראשונה רביעה שני', וכן ת"א ע"פ איכה תרעה ואיכה תרביץ בצהרים לשון רביעה שקאי על גשמים שמרוים את הארץ. וצ"ל תחלה פי' הא' שרובע הוא לשון ארבעה.

הנה

כתיב לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, שהוא ענין ג' עולמות בריאה יצירה ועשי', כי כללות העולם נחלק לג' בחי' ביי"ע, ויש בכל עולם בחי' ביי"ע, וגם בכללות ההשתלשלות נחלק לג' בחי' ביי"ע, א"ק נק' אדם דבריאה, וע"ק וא"א אדם דיצי' ואו"א וזו"נ נק' אדם דעשי'. והנה כתיב יוצר אור ובורא חשך שעולם היצי' נק' בשם אור ובריאה נק' בחי' חשך, וצ"ל איך שייך לומר שעולם הבריאה נקרא בשם חשך ועולם היצירה נק' בשם אור, הלא עולם הבריאה הוא יותר גבוה מעולם היצירה, וכן איתא בכתבי האריז"ל שבשעה שאומר יוצר אור ימשמש בתפילין של יד וכשאומר בורא חשך ימשמש בתפילין של ראש, והנה תפש"ר גבוה יותר, שהוא בחי' ד' מוחין דכורא, וא"כ מהו השייכות לבורא חשך כו'. והענין הוא דהנה חשך הוא לשון העלם שהברואי' דעולם הבריאה המה מעולמים ומוסתרים יותר. ויובן זה מענין אותיות המחשבה ואותי' הדבור, כי הנה ראשית גילוי האותיות הם במחשבה, והנה אותיות המחשבה המה מועלמים ואינם נגלים לזולתו כלל, משא"כ אותיות הדבור הם נפרדים יותר והם נגלים לזולתו. והנה למעלה מבחי' אותיות

נתהוו עולמות, והיינו שמאותיות המחשבה נתהוו בחי' עלמין סתימין, ומבחי' אותיות הדבור נתהוו עולמות דאתגליא, שהם ג"כ עולמות עליונים, דהיינו עולמות המלאכים, וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם שנתהוו המלאכים מבחי' אותיות הדבור, והיינו כמו שאותיות הדבור באדם הם נפרדים קצת, כמו"כ למעלה המלאכים שנבראו מאותיות הדבור המה נפרדים קצת, ואף שעומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה, וכמ"ש והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול כו', עכ"ז והו רק בחי' ביטול היש, שיש מי שבטל, שיש להם גוף רק שהגוף שלהם הוא מב' יסודות אש ורוח, כמ"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט, והם בבחי' נפרדים יותר מאותן המלאכים שהם בעולם הבריאה שהם בטלים לגמרי שהוא בחי' ביטול במציאות, וכמשל באדם הנה אותיות המחשבה מוסתרות יותר, כך יובן למעלה שהמלאכים שבעולם הבריאה שנתהוו מבחי' אותיות המחשבה המה בטלים יותר כנ"ל, ואף שהם ג"כ נבראים מ"מ הביטול אצלם ביותר שאת וביתר עז כו'. וכמ"ש במשה ונחנו מה דהיינו שהי' בבחי' ביטול במציאות ממש, אף שהי' ג"כ נברא בגוף, אעפ"כ הי' בבחי' ביטול יותר משאר הנבראים, והיינו לפי שנא' בו כי מן המים משיתיהו, וכמו שהי' בעלמא דאתכסי' למעלה, כמ"כ נמשך למטה שלא ע"י ירידת השתלשלות וצמצומים בעלמא דאתגלי', משא"כ שאר הנשמות אף שהם ג"כ מבחי' עלמא דאתכסי', כי ישראל עלו במח' כו', אעפ"כ בירידתן למטה והשתלשלות המדריגות בירידה אחר ירידה נתצמצמו ונתלבשו בעלמא דאתגלי', כמ"ש אתה בראת יצרת נפחת בי שנמשכה אח"כ ביצ' ועשי', ובכל עולם נתצמצם מכמו שהי' מקודם כו', אבל נשמת משה אף שנמשך ג"כ למטה ע"י עולמות ב"ע אעפ"כ לא הי' זה רק דרך מעבר לבד ולא ע"י התלבשות וצמצומים כו'.

וְזָהוּ מ"ש משל לבן מלך שאירס בת מלך והיינו כי עתה במ"ת הי' רק בחי' אירוסין, וכמ"ש וארשתין לי לעולם, ולע"ל הי' הנשואין, וכמ"ש כי בועליך עושיך הי' אלקי צבאות יקרא, וההפרש בין אירוסין לנשואין כי באירוסין הוא רק בבחי' מקיף שנותן לה טבעת קדושין אבל אינו נמשך עדיין בבחי' פנימי, ולע"ל הי' מאיר אלקות בבחי' פנימית. וקבע פרוזוטגמא ביום פלוני בנו של מלך מצפה לשמחתו בתו של מלך מצפה לשמחתה מי מעכב פרוזוטגמא מעכב, כך הקדב"ה מחכה לישועתן של ישראל, וישראל מחכין לישועתו, וזהו שנא' כי קרובה ישועתי לבוא, ישועתם לא נא' אלא ישועתי, מכאן שישועתן של ישראל ישועה להקדב"ה, ולכאורה אינו מובן מה שייך

הענין, הנה ארו"ל כל מה שיש ביבשה יש בים, הנה ים ויבשה הוא בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי', שים נק' עלמא דאתכסי' ויבשה נק' בחי' עלמא דאתגלי', והנה אנו רואים שהברואים שביבשה אף שמקבלים חיות מהארץ, כי הארץ תוצא צמחה כו', אעפ"כ הם נפרדים מן הארץ שיכולים לילך בים ע"י ארביין, אבל הברואים שבים, כמו דגי הים אף שהם ג"כ נבראים מ"מ א"א להם לחיות בלתי המים אפי' שעה אחת, ומיד שפורשין מן המים הם מתים. וכמו"כ יובן למעלה שהנברא' דעלמא דאתכסי' שהם המלאכים שנק' נוני ימא רבא הם בבחי' ביטול יותר מהנבראים שבעלמא דאתגלי', שהם בבחי' ביטול במציאות. וזהו שנק' בורא חשך, שמה שנק' עולם הבריאה בשם חשך ע"ש ההעלם שהברואים שבעולם הבריאה מעולמים יותר, כמו אותיות המחשבה שמועלמים יותר, והיינו שהם בטלים ביותר כנ"ל. וזהו בראתו יצרתיו שהם עולם הבריאה ועולם היצ'י, אותיות המחשבה ואותיות הדבור, ואף עשיתיו הוא בחי' עולם העשי' ששם הוא העלם והסתר גמור, ויובן

הענין, הנה ארו"ל כל מה שיש ביבשה יש בים, הנה ים ויבשה הוא בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי', שים נק' עלמא דאתכסי' ויבשה נק' בחי' עלמא דאתגלי', והנה אנו רואים שהברואים שביבשה אף שמקבלים חיות מהארץ, כי הארץ תוצא צמחה כו', אעפ"כ הם נפרדים מן הארץ שיכולים לילך בים ע"י ארביין, אבל הברואים שבים, כמו דגי הים אף שהם ג"כ נבראים מ"מ א"א להם לחיות בלתי המים אפי' שעה אחת, ומיד שפורשין מן המים הם מתים. וכמו"כ יובן למעלה שהנברא' דעלמא דאתכסי' שהם המלאכים שנק' נוני ימא רבא הם בבחי' ביטול יותר מהנבראים שבעלמא דאתגלי', שהם בבחי' ביטול במציאות. וזהו שנק' בורא חשך, שמה שנק' עולם הבריאה בשם חשך ע"ש ההעלם שהברואים שבעולם הבריאה מעולמים יותר, כמו אותיות המחשבה שמועלמים יותר, והיינו שהם בטלים ביותר כנ"ל. וזהו בראתו יצרתיו שהם עולם הבריאה ועולם היצ'י, אותיות המחשבה ואותיות הדבור, ואף עשיתיו הוא בחי' עולם העשי' ששם הוא העלם והסתר גמור, ויובן

שנק' אירוסין לבד זה שמח וזה שמח. ולכאורה אינו מובן, בשלמא כנס"י שמחים ומצפים על הגאולה ניהא, אבל מה שהקדב"ה שמח ומצפה אינו מובן. אך הענין הוא דהנה כתיב כי קרובה ישועתי לבוא, וארו"ל ישועתך לא נא' אלא ישועתי, מלמד שישועה של ישראל הוא ישועה להקדב"ה. והענין הוא דהנה כתי' אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק, והענין הוא דהנה נתאוהה הקדב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא, והנה בגלות כתיב הצדיק אבד, והיינו שבח"י צדיק שהוא בח"י יסוד המשפיע במל' אינו מאיר וממשיך למל', כי קודב"ה בגלותא סליק לעילא לעילא, וממילא כשאינו נמשך במל' ממילא אינו נמשך בח"י גילוי למטה כו', וזהו אין השם שלם שאינו מאיר גילוי בח"י י"ה בו"ה, והיינו לפי שאינו נמחה זרעו של עמלק, לפי שלא יגורך רע כתי', וע"כ אינו יכול להיות הגילוי למטה, וממילא כשאינו יכול להיות הגילוי למטה ממילא אינו נמשך גם למעלה בבח"י שם הוי"ג כ"כ בח"י גילוי תוס' אור, לפי שעיקר המכוון הוא כדי שיהי' דירה בתחתונים, וכשאינו יכול להיות הגילוי למטה ע"כ אינו נמשך ג"כ הגילוי למעלה. וכמו שמצינו במשה שהי' ממוצע בין הקדב"ה לישראל שנא' אנכי עומד בין ה' וביניכם שהי' בבח"י ומדריגה גבוה מאד, ואעפ"כ בחטא העגל כתי' לך רד מגדולתך, כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, אך כשחטאו ישראל ממילא אינו צריך לממוצע. וכך שם הוי"ה הוא ממוצע בין אוא"ס לעולמות, והיינו כדי שיוכל להיות גילוי אלקות גם בעולמות, אך כשא"א להיות הגילוי בעולמות מחמת התגברות הרע כו', ממילא אינו נמשך תוס' אור גם בבח"י שם הוי"ה. והנה לע"ל כשימחה זרעו של עמלק ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, אז יהי' השם שלם ויהי' גילוי בח"י י"ב בו"ה, וממילא יהי' נמשך הגילוי של שם הוי"ה גם למטה בעולמות, וכמ"ש וכל לימודי הוי"ה כו', ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה זה הוי' קוינו לו, שיהי' גילוי בח"י שם הוי"ה למטה. והנה כדי שיהי' הגילוי למטה צריך שיהי' נמשך תוס' אור בבח"י שם הוי"ה שהוא בח"י הקדוש ב"ה, וכמ"ש שאו ידיכם קדש וברכו את ה', דהנה קדוש בו' הוא המשכה לבד מבח"י קדש, אבל קדש היא מילה בגרמ"י כו', וזהו שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' המשכה לבח"י שם הוי', והיינו ע"י תו"מ כי שמי עם י"ה שס"ה זוכרי עם ו"ה רמ"ח, והיינו שס"ה ל"ת ממשיכי' המשכה בבח"י י"ה, וע"י רמ"ח מ"ע ממשיכי' בו"ה כו'. וזהו שהקדב"ה נושע בישועתן של ישראל, לפי שע"י ישועה של ישראל ויהי' גילוי אלקות למטה ע"י ממילא יהי' נמשך גם למעלה תוס' גילוי אוא"ס בבח"י הקדוש ב"ה מבח"י קדש העליון.

וזהו שכתוב ב"פ מי יתן מציון ישועת ישראל, כנגד הקדב"ה וכנגד כנס"י, לפי ששניהם נושעין בישועתן, ומ"ש בקפיטל נ"ג מי יתן

זה ממשל אותיות הכתב שנפרדים ממש מעצמיות האדם, כמו"כ עולם העשי' הם נפרדים ממש יותר, וזהו אף הפסיק הענין שעולם העשי' אינו דומה לבריאה ויצי' שהם בבח"י ביטול, עולם הבריאה בח"י ביטול במציאות, ועולם היצי' ביטול היש, יש מי שבטל כו', אבל עולם העשי' הוא העלם והסתר גמור כו' רק דקרו ל"י אלקא דאלקיא, וכמו אותיות הכתב שנפרדים ממש מעצמיות האדם כו'.

והנה נש"י עלו במחשבה שרש נש"י הוא מבח"י אותיות המחשבה בבח"י עלמין סתימין דלא אתגלין, וזהו אחד ה"י אברהם, פ"י אחד ה"י שקודם ביאת הנשמה לגופו ה"י בבח"י אחד בבח"י המחשבה שמתאחד עם הנפש כו', וא"כ צ"ל מהו תוספות העילוי להנשמה בעוה"ז בהתלבשותה בגוף הגשמי מאחר שבמקור תוצבה היתה כלולה ומתאחדת בבח"י מחשבה בח"י עלמין סתימין כו', ולמעלה מעלה מבח"י שם ובח"י דבר הוי' בעלמין דאתגלין. אך הנה כתיב יחד לבבי ליראה שמך, וכן אנו מתפללים בכרכות אהבת עולם אהבתנו ויחד לבבינו, והנה כתיב גם את העולם נתן בלבם, ומפרש במד"ר העולם לשון העלם, והיינו שבח"י העלם שנעלם מכל היינו הקץ נתן בלבם, וז"ש בקש שלמה למצוא דברי חפץ, פ"י שרצה למצוא הקץ והיינו יום הגאולה, השיב לו הכתבתיהו על ספר הישר יום נקם בלבי, לליבי גליתי לאברי לא גליתי לפומא לא גליתי, פ"י לאברי ט"ס דו"א, לפומא בח"י מל', כמ"ש בזהר מל' פה תושבע"פ קרינן לה, לא גליתי, אבל לליבי בח"י בינה גליתי, כי התגלות עתיק בבינה, בשער הנו"ן דבינה. והנה כתיב העולם זה שנעלם אף מאבריי ופומא נתתי בלבם היינו בלב כ"א מישראל, ולכאו' אינו מובן איך שיך לומר שהעלם מה שלאבריי ופומא של מעלה לא גליתי, דהיינו ט"ס דו"א, לא גליתי, ואיך יהי' ניתן העלם זה בלב כאו"א מישראל. אך הענין הוא שיש ב' בח"י בלב חיצוניות הלב ופנימי' הלב, פ"י חיצוניות הלב הוא כמ"ש בינה לבא ובה הלב מבין דהיינו מדות שבלב הנמשכין מן השכל והתבוננות, שזהו מ"ש נודע בשערים בעלה ואמרו בזהר כל חד לפום מה דמשער בליבי', שלפי שכלו והשגתו באא"ס איך שאתה מחי' את כולם והוי' אחד ואין עוד מלבדו, כך מעורר האהבה בלב, וכמ"ש לפי שכלו יהולל איש, וזהו בח"י חיצוניות הלב לפי שנמשך מבח"י התבוננות והשגה. אבל הנה פנימיות הלב הוא בח"י רעו"ד שלמעלה מן השכל וטו"ד, וכמו שאנו רואים שיש בח"י רצון פשוט בלב שלמעלה מן השכל, וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא וסלחת, דהיינו שיש בח"י עקשות רצון פשוט אף שלא עפ"י שכל, והוא בח"י מס"ב שלמעלה מהטעם כו', וזהו בח"י תעלומות הלב שלמעלה מבח"י מוחין, וזהו מ"ש בטל רצונך מפני רצונו שהוא ביטול הרצון מכל וכל, שביטול זה הוא למעלה מן

השכל. דהנה איתא לית מח' תפיסא ב"כ, אבל נתפס הוא ברעו"ד, דהיינו הרצון פשוט לעצמותו כו', כי מח' הוא בחי' חכ', והנה השגה הוא רק בבחי' מל' מלכותך מל' כ"ע, אבל לא בבחי' מהו"ע, אבל ברעו"ד נתפס בחי' מהו"ע, וע"כ הוא למעלה מבחי' מוחין, וזהו שנק' בזהר נשמתא לנשמתא, דהיינו הניצוץ אלקי' המאיר בתוך הנשמה, ועפ"י הגמרא נק' בשם חי' יחידה, דהנה יש ג' בחי' נר"נ, והנה נר"נ מתלבשי' גוף בבחי' ג' כלים ראש וגוף ורגל, וזהו ג"כ ג' בחי' מח' דיבור ומעשה, כי התלבשות הנשמה היא במוחין שהוא בחי' מח', ורוח הוא בלב שהיא בחי' גוף, והדיבור נמשך ג"כ מבחי' רוח שהוא הבל הלב, והנפש הוא מתלבש בכבוד שהיא בחי' רגל, בחי' מעשה, ולבחי' נר"נ נמצא בגוף בחי' כלים להתלבש בהם, אבל לבחי' חי' יחידה שהיא בחי' נשמתא לנשמתא אין להם בגוף כלי פרטי כלל להתלבש רק בבחי' פנימיות הלב כו'. וזהו גם את העולם נתן בליבם דהיינו הקץ שהוא נעלם ונסתר נתן בלבם, דהנה עיקר המעלה של הקץ הוא שלע"ל יהי' בחי' גילוי אלקות מבחי' מהו"ע, וכשת"ל, מה שעתה הוא נעלם ונסתר כי למתב"כ, וזה ההעלם נתן בלבם לפי שנתפס ברעו"ד.

והנה בחי' זו נמשך דוקא למטה בבחי' אף עשיתיו, לפי שהתורה ניתנה למטה דוקא, והנה תר"י מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הם תר"ך עמודי אור שהוא בחי' כתר, וע"כ ע"י תו"מ שמקיים למטה בגשמיות ע"י נעשה רעו"ד רצון פשוט, ומה שניתנה התורה למטה דוקא לפי שעיקר הבירור בבחי' עש"י לפי שיתרון האור הוא מתוך החשך דוקא, וע"כ לא ניתנה התורה למלאכים שבקשו תנה הודך על השמים, לפי שכלום יצה"ר ביניכם, לפי שעיקר הוא כדי לברר את היצה"ר דוקא, וע"י נמשך בחי' יתרון האור, וכמ"ש וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ארז"ל טוב זה יצר טוב מאד זה יצה"ר, והיינו לפי שע"י בירור יצה"ר דוקא ע"י מגיע למעלה יותר. וזהו אף עשיתיו, שבחי' אף דוקא מרבה בחי' רביעית כו', כי הנה שלשה פתחו באף הנחש כו', שהוא מדריגה היותר אחרונה, אך ע"י בירור האף דוקא ע"י מרבה בחי' רביעית, וזהו שא' שלמה אף חכמתי עמדה לי, חכמתי שלמדתי באף דוקא היא עמדה לי כו', והיינו שיהי' התגלות בחי' שם הוי' שהוא בחי' ד' אותיות, כי כל הדי' אותיות של שם הוי' הם למעלה משרש הנשמות, וע"כ כתיב רובע מל' כרם רבעי שפירשו בן ארבעה שנים, וכך כאן כתי' רובע פירוש ד' אותיות של שם הוי', שהוא בחי' אוא"ס שלמעלה מהכלים דאצי", כי נר"נ שרשן משאר שמות, שהוא בחי' כלים דאצי", כי שרש הנשמות הוא רק מבחי' פנימיות הכלים, אבל ע"י בירור היצה"ר בחי' אף עשיתיו נעשה בחי' רעו"ד ע"י נמשך בחי' האור דהיינו המשכת התגלות שם הוי' שהוא בחי' אור המתלבש בכלים,

וזהו הירידה צורך עלי' כדי שיוכלל בבחי' אור שלמעלה משרש הנשמה ששרשה רק מבחי' פנימי' הכלים, וזהו ומספר את רובע ישראל שהוא בחי' ארבעה בחי' רביעית שע"י אף עשיתיו שהוא בחי' המשכת שם הוי' כו', וע"כ כתי' ישראל, כי ישראל הוא בחי' שם הוי' שלמעלה מבחי' מבחי' שם אלקי', כמ"ש כי שרית עם אלקי' כו'.

ועתה י"ל הפי' השני שהוא בחי' רביעה של גשמים. והענין הוא דהנה כתיב הבאים ישרש יעקב ופרח ישראל, שביעקב נא' רק השרשה, ובישראל נא' יציץ ופרח כו', וזהו ג"כ מ"ש כאן מי מנה עפר יעקב, שביעקב נא' עפר, ובישראל נא' ומספר את רובע ישראל, לשון רביעה, דהנה השרשה והוריעה היא בעפר דוקא, שהעפר הוא מצמיח, אך כדי שיהי' יכול העפר להצמיח זהו ע"י המטר דוקא, כי מטר לא דארעא, וכמ"ש כאשר יורד הגשם והשלג מן השמים ושמם לא ישוב כ"א הרוה את הארץ והולידה והצמיחה, שע"י המטר דוקא נעשה ההולדה והצמיחה כו', והיינו לפי שמטר הוא המשכה מלמעלה מבחי' מים אשר מעל השמים, וכמ"ש יהי' רקיע ויהי' מבדיל בין מים למים, שיש מים אשר מעל השמים, והמטר הוא המשכה מבחי' מים אשר מעל השמים, וכמ"ש למטר השמים תשתה מים, דהיינו בחי' מים אשר מעל השמים כו'. והנה עפ"י חסידות עפר הוא בחי' מצות, ואפ"ל זהו מה שמפרש רש"י מי מנה עפר יעקב המצות שמקיימין בעפר, כי עתה המצות נק' רק בשם זריעה, וכמ"ש זורע צדקות, זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, ולע"ל יהי' הצמיחה, וכמשארז"ל מאי פרי מצוה, והיינו שלע"ל יהי' התגלות בחי' הפרי מהמצות שעושים כעת שנק' רק בשם זריעה, והיינו לפי שעתה עיקר ההמשכה שע"י המצות הוא רק להוסיף אור באצי", ולמטה אין מאיר בחי' גילוי מהמצות, רק לע"ל יהי' הצמיחה, אך כדי שיהי' הצמיחה ע"י המצות זהו ע"י התורה שנק' בשם מטר. ומספר את רובע ישראל, שהתורה נק' רביעה, וכמ"ש ארחי ורבעי זרית ומפרש הת"י ארחי הוא מצות ורבעי הוא בחי' תורה, שהתורה נק' גשם, וכמ"ש נתתי גשמיכם בעתם, יערוף כמטר לקחי כו', וע"י נעשה הצמיחה לע"ל.

ובזה יובן המדרש תלים מ"ש שם משל לבן מלך שאירס בת מלך, והיינו לפי שעתה נק' רק בחי' אירוסין, וכמ"ש וארשתך לי, דהנה ההפרש שבין אירוסין לנשואין, כי בארוסין הוא נותן לה את הטבעת קדושין שהוא רק המשכה בבחי' מקיף לבד, משא"כ נשואין הוא בחי' המשכה פנימי' שיהי' הולדה, והנה עתה אף שבמ"ת הי' התגלות אלקות מבחי' חכ"ע, אך מ"מ זהו רק בחי' חיצוני' חכ"ע, וכמשארז"ל נובלות חכ' של מעלה תורה, כי טעמי תורה לא נתגלו, ולע"ל יהי' הנשואין שהוא בחי' התגלות טעמי תורה, וזהו